

Konferencia Clio műhelyében III.

az ELTE Eötvös József Collegium Történész műhelyének
konferenciája

2017. február 23–24.

A konferencia programja

2017. február 23. (csütörtök)

- 9:45 BORSODI CSABA, az ELTE Történeti Intézet igazgatójának köszöntője
 9:55 KÖRMENDI TAMÁS, a Történeti Műhely vezetőjének megnyitóbeszéde
 10:00 BÁRTH DÁNIEL – *Néprajz és történelem: egy gyümölcsöző szimbiózis múltja, jelene, jövője*
 (Plenáris előadás)

11:00–12:40 1. szekció – Ókori történelem, szekcióvezető: KATÓ PÉTER

- 11:00 ISTVÁN CZETI – *The Early Editions and First Latin Translations of Dionysius of Halicarnas-*
sus' Roman Antiquities
 11:25 MARSI ATTILA – *Hérodotosz és a szkíták életmódja*
 11:50 TERNOVÁ CZ ADÉL – *Egy gyűrű datálási módszertana a Szépművészeti Múzeum Antik Gyűj-*
tésében
 12:15 MURAKÖZY VIRÁG – *Múltábrázolás Cicero Somnium Scipionisában*

12:40–14:00 ebédszünet

14:00–15:40 2. szekció – Középkori magyar történelem, szekcióvezető: TERNOVÁ CZ BÁLINT

- 14:00 DÓRA BACHUSZ – *Excluded from Power: Prince Géza and His Sons (1149–1217)*
 14:25 VERONIKA RUDOLF – *Im Bann des Reiches: Böhmis ch-ungarische Beziehungen unter der Re-*
gierung Emmerichs und Andreas II.
 14:50 VARGA VIRÁG – *Egy királyhű kora Anjou-kori szlavón bán: Ákos nembeli Mikcs pályafutása*
 15:15 ATTILA BODA – *The Status of Munkács (Munkachevo) in the Late Middle Ages*

15:40–16:00 kávészünet

16:00–17:40 3. szekció – Kora újkori történelem, szekcióvezető: OBORNI TERÉZ

- 16:00 EGYED REGINA – *„Shall the God of Truth give you his Grace”: Az angol reformáció hatása a*
késő Tudor királyi bevonulásokra
 16:25 CSURGAI ANNA – *Erdély és a Magyar Királyság kapcsolata az 1660-as években: A murányi*
szövetséglevél előzményei
 16:50 DÁVID FARAGÓ – *The Ancestors of the Castellan of Sümeg, Józsa Ormányi: The Origin and*
the Estates of a Lower Noble Family from Transdanubia in the 13–16th Centuries
 17:15 RÁ CZ BALÁZS VIKTOR – *Hűtlenségi perek az Apafi-korban*

17:15 RÁCZ BALÁZS VIKTOR (történelem BA, levéltár specializáció, II. évfolyam)

Hűtlenségi perek az Apafi-korban

Kulcsszók: nota infidelitatis, fejedelmi birtokpolitika, erdélyi jogtörténet.

A hűtlenségi per, vagy más néven *nota infidelitatis* egy elsődlegesen nemeseket érintő pertípus, amely eddig jórészt elkerülte az Erdélyi Fejedelemség és ezen belül is az Apafi-kor történetét kutatók figyelmét. Ha foglalkoztak vele, akkor is egyszerűen a fejedelmi hatalom eszközét látták benne, amit az a túl nagy hatalommal rendelkező főurakkal szemben használt.

Előadásomban e pertípus általános ismertetésén túl négy konkrét esetet vizsgállok meg: a Zólyomi-, a Bánffy-, a Béli- és a Thököly-notákat. A téma egyaránt bír jog-, kormányzat- és gazdaságtörténeti jelentőséggel, de tekintve, hogy az említett jogi aktus főurak birtokait érintette a leggyakrabban, az előadásom központjában a jogesemények politikatörténeti vonatkozásainak elemzése áll, kitérve a fejedelem és a rendek, a fejedelemség és a Porta, illetve a főurak egymás közti viszonyára. Kutatásom során elsősorban forráskiadványokra (*Erdélyi országgyűlési emlékek* és *Teleki Mihály levelezése*) és korabeli elbeszélő forrásokra (Bethlen János és Cserei Mihály munkái) támaszkodtam, ezeket természetesen forráskritikával kezelve. A felhasznált szakirodalmak közül ki kell emelnem Dósa Elek *Erdélyhoni jogtudomány* című munkáját.

Az eddig felhasznált források alapján az állapítható meg, hogy a fejedelem nem törekedett tudatosan nagyhatalmú főurak félreállítására és birtokaik konfiskálására a nota-perek felhasználásával, ezek sokkal inkább egy-egy kialakult szituációra adott válaszlépések voltak, és gyakran játszott közre egy ilyen per elindításakor a főurak egymás közti érdekellentéte. Ugyanakkor a fejedelemnek sikerült az egyébként is belügynek számító pereskedésben elkerülnie a komolyabb portai beavatkozást – az erre tett török kísérletek ellenére. További, kisebb jelentőségű nota-perek vizsgálatával természetesen tovább árnyalható az eddig kialakított kép, valamint az egyes kormánysszervek és tisztviselők szerepköre is még jobban konkretizálható.